Година II Самоков, Февруари 1923 год. Брой 6.

РИЛСКИ ШЕПОТ

ОРГАН НА УЧАЩИТЕ СЕ ПРИ АМЕРИКАНСКИТЕ ГИМНАЗИИ — САМОКОВ

Главен Редактор Петко Пеев

РЕДАКЦИОНЕН КОМИТЕТ
Недялка Константинова, Надя Будурова, Радка Манафова, Асен Николов, Цвятко Попов, Вл. Кантарджиев

Администратор Радослав Кютукчиев.

Годишно течение, десет броя — Абонамент 25 лева — Излиза месечно.

А. Николов.

ВАСИЛ ЛЕВСКИ

(по случай 50 год. от смъртта му).

Ако развием прашния свитък на историята, в чиито страници е хроникиран безграничния хаос на времето, който непрестанно ни тласка в неизвестното бъдаще, ние ще видим хода и проявите на човека от дена на създаването му до днес.

Историята дава най-вярно възпоменание за онзи, които са движили човешкият ум вън от рамките на „позволеното“ до тогава, на онзи, които са пръскали божественото у човека, а тихият и нежен спомен разкъсва завесата на миналото и светлите им образи увенчани с лаврите на заслуженото, блеснат и за миг осветляват настоящето.

Васил Левски! име свързано с историята на българския народ, име което пръскаше вяра и съзнание за свобода. Васил Левски, това е шеметйовра на българската свобода, чийто дух скимтеше и стенеше като звер в клетка. Тоя дух затворен в прачната клетка на робството, непрестанно се напъваше да строши оковите, в които беше окована душата на българина; докато най-после увисна на бесилото.

Смел и безстрашен като лъв, рожба на свободата, роден през тъмна епоха, не застана ни минута спокоен. Останал сирак трябвало е да забавлява малкия си брат и да помага на майка си в чуждата работа, която е работела, за да може да ги прехранва. Всичко това е вършел усърдно и съзнателно. Добил що годе образование, от тогавашното училище, било е достатъчно да се развие отпосле, неговия ораторски талант.

Нараства младия Васил и почват да мислят за неговото бъдаще. Изпращат го в монастир, калугер да стане. Облича черните дрехи и се предава на молитва, обаче не за дълго. Острието на ножа проблеснало и осветило пътя на бъдащето му. Хвърля расото — маската, която забулвала неспокойния му дух и се предава всецело да служи на народа си.

„Говореше тайно за ближний преврат,
За бунт, за свобода, за смъртта, за гробът
И че време е вече да въстане робът.“*)

Това бяха неговите слова, които излизаха из огнената му уста. С прости и кратки думи, той запалваше божествен пламък в сърдцата на слушателите и подготвяше тържеството на „свободата“.

Почувствувал се могъщ, той дава клетва, залага честта си, дава живота си за верност и честност на нещастната си родина. Той влива ума и душата си в едно, стяга ги с обръча на желязната си воля и постоянство и ги дава дар на дялото... Краен отрицател на тиранството и угнетяването на божественото у човека — *свободата* стремеше се с все сила да разклати из дъно *робството*, да го провали в пропастта и да издигне бюста на свободата.

Идеята за свобода, нахвърляна връз грубата тирания, губеше се в мрачния хоризонт, под плахото действие на българските революционери. Започната отдавна, тая идея чакаше свой майстор, който да я излее, да я изкове в формата на нещо реално, нещо потребно — насъщно. Оставена в ръцете на Каравелова, който даваше теоритичните, книжните поз-

*) Откъслека е взет от Вазовото стихотворение „Левски.“

нания за нея, който по някога бързаше да си опита късмета, да направи проб, биде стиснат в клещите на постоянството и под чука на желязната воля, биде изкован връз наковалнята на сазнанието. Изкрито пращеха и се разнасяха надалече от словото на свободата и стремежа измъчените души на българите. Прост и скромен, но решителен и предвидлив, той не спре, докато сърдцето му не спре.

С неговото появяне в българския революционен комитет, дава се по-голям тласък към свобода, към истинска светлина. Сега още по-силно се говори за свалянето на ярема, който 500 години е стягал България. Сега почти навсякъде се образуват тайни революционни комитети, сега вече по-силно се подклажда огънят на свободата, който по-после се разгоре и с буйния си пламък обхвана цяла България.

Левски ходеше непрестанно. Тука замръкне, на друго място осъмне. Турската потеря непрестанно го преследваше и постоянно изгубваше дирите му. Често пъти се отчайваха да го търсят, но той не се отчая да вдъхне и разпространява благородната идея, на която беше всецяло предан.

Кротък и весел, насърдчаваше обезкуражените, див и силен, сплашваше и сразяваше крънта на българските продажници. . . Някой път не взимаше прибързани решения. Всичко обмислено, всичко бавно, но сигурно, постепенно се градеше. Но приятелството се породи в съмнение и роди предателство.

Поп Кръстю злъчно се надсме над нищожеството си и го предаде, както Юда своя учител, за няколко лири, които тежат, може-би колкото неговата съвест. . .

Петдесет години се изминаха, откакто увиснаха на бесилото трупът на тоя гений на свободата.

Векове минават, гении се раждат и умират в подножието на разпънатата правда, а светлият им дух, блести всред мрака на заблудата. . . Умре той— Васил Левски, за да се роди отново неговия божествен гений. . .

Смирен поклон пред светлият му дух!

П. Несв.

Един живототретющ въпрос

Трудът е такъв процес между човека и природата, в който човек подчинява природата под своята воля, принуждава я да служи на човешките потребности — тъй почва едно велико творение. И наистина, в тоя процес човека изпъква като същество, което има известни потребности и което действува, за да може да задоволи тия си потребности, а природните предмети и явления — като вещи, които приемат под влияние на човешката деятелност формата на потребителни ценности. Производителния труд е човешката дейност, която превръща дадени предмети в предмети полезни за човечеството. А за да се постигне това, преди всичко, нужден е *такъв начин на възпитание*, който да подготви личността така, че тя да стане владетел на природата, защото само така тя ще направи живота си по-сносен и по-приятен.

Тук изниква въпроса — дали днес младежта, която минава през училището, получава възпитание, което да я подготвя за живота? — безпорно не!

Днес, училището и живота са две крайности, между които зее грамадна пропаст, от която извират противоречия.

Има още хора, които не могат да се съгласят с горната мисъл, а поддържат, че училището днес подготвя младежта за полезна дейност и по-сигурен успех в живота. Те не са съгласни с това, че училището подготвя младежи, които са без всякаква практичност и чужди на живота.

Запитайте един младеж, който 12 години се е школувал и възпитавал, като ученик, какво е получил от училището, каква полза е извлякал от него — ще получите страшен отговор. Той ще ви каже, че много знания е добил, ала в замяна на това е загубил нещо друго, без което тия знания, само като знания, биха се свели до една нула; той ще ви каже, че е далеч, много далеч от практичното в живота; *а там е и болното място на възпитателната система.* — Представете си, какво би било, да спрат хората да прилагат на практика всичко онова, което са получили теоритически? О! колко жалки щяха да станат тогава те. Пещерния човек, със своето първобитно идилично жилище, малко знания и силни здрави мускули би бил най-щастливия. Който мисли, че днешното училище подготвя младежта за живота то е се едно, че чака от дъб да падне круша. Вярно е, че то подготвя за по-висшо образование, но колко са тези, които имат възможността и щастието да следват нататък? — само една малка част, която и последствие още намалява. А болшинството от свършилата младеж, която няма възможност да използува подготовката си за по-висшо образование, няма къде да приложи обширните си *книжовни* познания и остава безмятежна, чужда, непозната на практичния живот. Каква е подготовката в училището, се вижда от факта, че колкото повече се увеличава интелигентната младеж, толкова повече се чуват викове: „хора липсват, хора, които винаги да извършват това, което се иска от тях и винаги да се явяват в минутата, когато се очакват," а на що се дължи това? — не ли на туй, че през 12 годишното си учение, от първото отделение на основното училище до последния клас на гимназията, тази младеж е подложена на такова обучение и възпитание, което сдъвква от нея хора без практически похвати и съзерцатели на днешната „култура", — а такива за днешното време са излишни. Вгледайте се на около и ще си разочаровате, когато видите, че образованието на тъй наречения интелигентен човек е много лошо. Трябва да си кажем истината: въпреки нашите дипломи и знания ние сме много не образовани хора — липсва ни *духовното облагородяване*. Да, човек е важен за човека днес и това ние даже не виждаме. Не съзнаваме своето невежество и не се изчервяваме от него, но се радваме доверчиво на своите дипломи и интелигентността си без да виждаме, че историята вече ни чете страшна присъда.

Днес училището не може да подготви младежа за самостоятелна дейност и съдаде в него предприемчив дух. Той е принуден да търси обществена работа и всякъде му задават въпроса: — какъв си? — И тежко му, ако не даде задоволителен отговор. А що се отнася до физическия труд, там друга песен — що си, питат го, да не си инвалид? —той помисля за нежните си с маникюр ръце и си отминва. Навсякъде чужд, трябват му още 12 години да се школува, а годините . . . текат. . . .

Наистина задали съществува по голям обществен въпрос, от този: как да се премахнат предразсъдъците около днешния метод на възпитание в училището и замени с друг, който да премахне съзададената пропаст между живота и училището, та по този начин да ги слее и допълни. Този въпрос, от няколко години насам, живо занимава учени и педагози, които може би все приближават към неговото разрешение. Напоследък, в Германия, страната на практиката, се правят голями опити и реформи, относно учебното дяло; опити, които имат за цел да извадят ученика от прашната класна стая и осъжден кабинет, вън под открито небе, където той ще намери чист въздух, широк простор и най-добре уредения кабинет — *природата*.

У нас в България, страната на „реформите", много нещо се прави, грамадни средства се харчат, за какво ли не, но не и за подобрение училищното възпитание, което трябва да изпраща из оградата си такива младежи, че щом излязат вънка в живота да не бъдат като в непрогледна мъгла без водач, а самостойни, със широк хоризонт граждани, които със туй, което са добили в училището да бъдат полезни на обществото.

Може би, някой ще попита: — но какви реформи да се направят?

На този въпрос нека отговорят ония, които са представители и компетентни по въпроса, те знаят по-добре географското и икономическо положение на страната ни, а още повече като обществеици (и нуждите на народа.) Единчкото нещо, което мога да кажа, е: че в програмата на училището трябва да се вмъкне *физически труд и наглеждност*, които ще възбудят у ученика *активност и инициатива*. Като казвам труд, нека се не разбира за оня, който се прилага през *„трудовите седмици"*, а труд, който да има възпитателно значение.

При нашето училище има, сравнително, добре уредена дърводелница,*) която е на разположение на учениците. През свободното си време тези ученици, които искат отиват да работят по един два часа под надзора на учител дърводелец. Въпреки, че тези дърводелни *часове* не влизат в програмата, която не позволява това и пречи да се използват от всички ученици, както и да се оцени грамадната полза, която може да си извлече през тях, то пак доста ученици посещават. Когато човек гледа тези ученици как работят, колко грижи и внимание полагат, за да изработят предмета си (било то някоя рамка, или табличка за поднасяне) и го украсяват с букет от цветя, или друга някоя рисунка, казва си: — тук е място където ученика най-добре ще се подготви за живота. Тука той ще научи механичната технология и ще привикне на труд. Само тука над собственото си изделие той ще съсредоточи всичкото си внимание, за да го украси и ще се научи да рисува, но за това пък ще е нуждна химията. Тук е и физиката и алгебрата и проекционното чертане (дескриптивната геометрия) и най-сетне, тук е и историята в лицето на историческите стълове.

Ще пита някой, но това ли е нуждно само?

Е добре. Дали *по-зле* биха изучили учениците Биологията в една разкошно подредена, от самите тях, градина? Дали в нея под тихия шепот на листата и благоуханната миризма на цветята не биха изучили по-добре Шекспира? Вечер пък, когато малките звездички затрепкат около своята майка луна — ето, тази е Полярната звезда, а онази там Касиопея.

*) Надяваме се, че за напред тя ще бъде разширена и застъпена в програмата.

Аз мисля, че един такъв начин на обучение и възпитание ще даде най-добри резултати, защото — не трябва да питаме кой е с най-много познания, както казва Леди Монтагю, но кой е с най-добри — а днес какво е? Сам живота, обществените отношения на хората говорят, че е належаща училищна реформа, че — жените както и мъжете, трябва да се образоват за практичния живот, иначе ученето им не може да се нарече образование — казва Мартино. Днес училището у нас не върши нищо друго, а само „*подготвя*“ учители и секретари, които са още здрави ръце и очи, но се гърчат от глад. Училището е загубило похвата и авторитета си на Светилник, който да подхранва духовното у младежа, да го укрепи умствено и морално пречисти.

т. д.

Из дейността на Ученическия Съвет при А. S. B.

Известно е на голям кръг от интересуващите се за Американските училища, че към края на миналата учебна година, в мъжкото училище се учреди Ученически Съвет. Покрай сжданието му се дигна доста шум и, естествено, интересно е, след просъществуването на своето *първо* полугодие, да се спрем и попитаме: що представлява „*днес*“ този съвет, що е извършил до сега, как се гледа от учащите се при А. S. B. на него и на каква висота е успял да се домогне?

Безспорно е, че учредяването на Ученически Съвет говори доста в полза на нашето самоуправление и демократичен напредък. Мина времето, когато на ученика се казваше: „върши туй и не разсъждавай понататък,“ „относно тоз въпрос това ще вършаш“ — и с това спираше разискването или пък „всичко що се диктува отгоре — това е единственото правилно разрешение на въпроса“ и ученика повече не коментираше. Мина казвам, защото времето донесе на младежите нещо повече, защото духа на младия български лека-полека се отърсва от робските следи, запечатвани пет века в душата му. Днес младежта се стреми към повече самоуправление и демократичен живот.

И нашите възпитатели не закъсняха да ни дадат това, което ще закрепи нашето самосъзнание като общество и което насочи училищния ни живот в пътя на демокрацията.

Това е Ученическия Съвет. Днес той е фактора, който несъмнено, играе най-важна рол в самоуправлението ни. *Той* е института, който разглежда всички желания и стремежи на учениците; *той* е защитника на нашите права и пазител на привилегиите ни; и пак той е първата инстанция за разглеждане голяма част от простъпките ни и обсъждане виновността или правдивостта на провинилите се (чл. IX от устава на Уч. С.)

До сега това е *вършил* Съвета — *трябва да работи в същата посока и за напред*. Обаче, той не се е ограничавал само в тези рамки: съвета се е грижил и за моралното издигане на малкото ни общество. Той се е старал да премахне всички нежелателни качества и лоши привички от характера на учениците. Той е разрешавал спорове и се е старал „да посочва средства и начини за издигане училищния дух и да дава поток на най-хубавите стремежи в училището“ (чл. II т. 2 от устава). Даже той се опита да въведе някои ценни реформи.

Ето по конкретно един пример, когато Ученическия Съвет беше нужден и работата, която извършил в случая.

Един ученик през свободното си време, решил да стори нещо за общото добро на другарите си. След като изпълнил своето намерение, неговите другари се наели да изкарат работата до по съвършен край. Обаче, този „край“ минал границите на разсъдъка и училищни наредби и скоро делото биде открито. Дирекцията счете това за престъпление, което естествено, има свой виновник. Такъв беше счетен инициатора, т. е. ученика, който от чисти другарски чувства се наел да извърши една обща работа. В същност, нищо престъпно нямаше в предприятието на инициатора. Престъпно беше *общото* продължение на работата. Обаче, Дирекцията не можа да открие инстинското намерение на инициатора и неговата невинност и затова *той* щеше да бъде наказан.

Тук Ученическия Съвет беше нужден. Той застана здраво на поста си, осветлен добре от другарите на обвинения, разкритикува простъпката и обясни точно същността на инцидента. Тъй се избегна едно нежелателно и до известна степен несправедливо наказание.

За всичко извършено до сега от Ученическия Съвет, естествено, съществува известно мнение между самите нас. Ние, като ученици от А. S. B., дълбоко оценяваме тази скъпа привилегия и се стремим да я използуваме по най-рационален начин. Защото, ако човек не цени, а злоупотребява с благата и привилегиите, що му се дават, той се счита недорасъл да ги притежава и в последствие му се отнемат.

Когато учениците са поднасяли каквото и да било тяхно желание за подкрепа чрез Ученическия Съвет, с това те са издигали този институт на подобаваща висота. Желанието на Дирекцията да удобри разумните искания на Съвета е винаги било с подкрепа: и така двете тела—Ученическия Съвет със своя шеф—Директора и учениците са допринасяли за правилното функциониране на Ученическия Съвет, от което зависеше много духът, и успеха в училището ни.

И. Бригалин

BOY-SCOUTS

Мнозина от учениците в А. S. B. са ме запитвали често: „Какво е Boy-Scouts и какви цели преследва нашата организация?“ На този въпрос не може да се отговори в едно или две къси изречения, но все пак ще се постарая да запозная читателите с идеалите и дейността на нашата организация.

Преди всичко Scout'a се стреми да подражава на древните рицари, разбира се не на тези, които са били разбойници, които живеели с насилие и убийство, а на честните, благородните, възвишените, каквито били King Arthur и Sir Galahad. Той се стреми да бъде безупречен, добър гражданин и да работи за напредъка на своята родина. Той иска да бъде чист нравствено и телесно. Той не занемарява тялото си, не се отчайва при първата неволя и всякога засмян гледа опасностите в лицето. Защищава слабите, поразява злото, където може и се старае да бъде пионер на всичките добри начинания. Но повисоко от всичко това Scout'a цени честта, своята и на другите. Неговата честна дума е по-твърда от камък. Той знае че само честния човек е достоен за уважение и че презрен е лъжеца. За постижение на този идеал Boy-Scouts употребяват много средства. Преди всичко, момчето преди да постъпи в Скаутската организация, трябва да даде тържествена клетва, в която се обещава със своята чест, че ще изпълнява своите задължения пред Бога и родината, ще следва скаутските закони и че ще прави най-малко едно добро дело на другите всеки ден. Скаутските закони помагат на едно момче, което искрено желае да стане подобно на е един от древните рицари, да вземе права насока в живота си. . .

През свободното време — в градината на г. Острандр.

Но Scout'a, както може-би е известно, не се занимава с различни философски разсъждения. Той иска да дойде до своя идеал по естествен път. . . „Здрав дух в здраво тяло“ и скаутската организация постига това, като приближава юношите към природата, приучава ги да живеят сред нея, да я опознаят и да я разберат, а безспорно е, че живота вред природата е най-хубавия цер за умствено несмилане, което поражда песимизъм, атеизъм и други подобни . . .

Boy - Scouts имат за за свой девиз — "Be prepared" — бъди готов, готов за всякаква случайност в живота, било тя е добър случай за помощ на хората, било нещастие с някой другар или някоя друга случка в която и Scout'a може да подпомогне, да допринесе малко облекчение. В Америка, Англия, Германи и Русия Boy-Scouts е организация, която отдавна вече е намерила закрилата и покровителството на върховната власт. И има защо държавата да ги покровителствува. Така напр. в Англия, 6 часа след обявяването на Великата война, всичките мостове, правителствени здания, морския бряг бяха

заети от наблюдателните постове на Boy-Scouts, въпреки че точно тогава почнала тяхната ваканция и всичките troops*) били готови да тръгнат за традиционния летен лагер. Когато правителството се обърнало към тях за помощ, те били готови да заемат посочените им постове. И те неуморно пазили брегоевете на Англия в продължение почти на две седмици докато войниците ги заместили. Също така те пазили пристанищата в Америка и железниците в Русия. В началото на Руската революцията, когато старата полиция била премахната, а новата не била създадена, в големите градове се образувала „милиция" от по-възрастните Scouts. Те изпълнили своя дълг към родината самоотвержено и безвъзмездно.

Нашето братство е било създадено от Robert Baden- Powell в Англия през 1906 г. Baden Povell е човек, който е изпитал много в живота, горещ патриот и добър гражданин. Той, виждайки, че Английската нация се изражда, искал да създаде такава организация, която да подготви за Англия енергични, смели и твърди граждани. Идеята за Boy-Scouts се появила в него още от 1899 год., когато той бил началник на крепостта Мефкинг (в южна Африка), обсадена от боерите. Там Baden-Powell със 700 англичани се защищавал срещу 18000 боери и кафри и за да освободи всеки един мъж, той създал отред от момчета — „кадети", които вършели всичката работа на мъжете в града, и самоотвержено подпомагали даже и на първата линия. Този отряд е бил родоначалник на сегашната скаутска организация.

В 1906 година Baden-Powell пристига в Англия и се опитва да организира първия troop в едно от предградията на Лондон. Опита излязва сполучлив и идеята бързо се разпространява между момчетата. Към 1912 г. броят на членовете достига до 200,000. Английския крал, прозирайки добро бъдаще за Англия в братството, събира представителите на B. S. (до 10,000) в своя дворец Виндзор и там, след тържествена ауденция издава кралски указ, който гласи че Boy-Scouts трябва да се счита като правителствена организация. Бързо изникват такива организации и в други страни, като броят им се уголемява все повече и повече. Сега в света братството наброява до 2,000,000 членове, като изключим Русия. . . Даже в такава малка, непросветена страна, каквато е Албания, има повече от 800 членове.

За жалост България остава назад в това отношение, но аз се надявам, че ние, учениците от А. с. В., които миналата година основахме клон от Boy-Scout-ската организация, ще разнесем идеята за нея из цяла България и че нашата Родина бързо ще изоревари своите съседи и в това отношение.

Р. Илиев

*) Отреди, на които се разделя Скаутската организация.

* * *

И тоя ден почна, както много други минали до сега през тая учебна година. Свършили занимание, после и закуска и всеки почна старото: да се приготви за настъпващите часове, които като че ли бяха ядката на всичките ни действия и усилия през цялия ден.

Тоя ден бях сам в болничната стая. Няколкото болни, които имах за другари през миналите дни бяха вече оздравели, напуснали болницата и отдали се пак на вечните уроци и математически формули, унесени в училищния живот.

Бях сам. Царуващата тишина в стаята, нарушавана от монотонното шумене на горящата печка ме унасяше нейде далеч; навеваше ми спомени и то из миналото на ученическия ми живот — из живота ми в пансиона. . . И нижеха се като сянки пред мен образите на много, много наши ученици, някои отдавна, а други скоро прекрачили прага на червената училищна ограда и отишли може-би вече никога пак да се не върнат, поне за малко, тук. . .

Гъста мъгла се бе надвесила над неотдавна събудилия се град. Дворе, през деня, в който не се мяркат ученици и който заглъхва само, когато почват учебните занятия сега бе пуст. Като че ли това бе само, за да се увеличи неприятността, причинява от мъглата и студа. От време на време пак се чуваха песни из коридорите и стаите — може-би някой лееще чувства в началото на настъпилия ден. . . А мъглата все още стоеше и слабо забуляше от моя взор намиращите се не далеч от прозорците на стаята дървета, чийто клони, покрити със скреж и то много скреж, бяха силно наведени. И покрити с бялата си покривка, те можеби копнееха за наближаващата пролет . . . Може би! . .

Тихи акорди се разнесоха недалеч. Нейде свиреха!! Някои бяха забрили училищните грижи и потърсили развлечение в музиката!

Звуците все още се лееха и сега по-ясно и като че ли по-близу. Смътно се досетих за нещо минало и усмихвайки се, въпреки че не трябваше да нарушам стаята, тихо отворих вратата и излезох вън.

Мелодии все още пълнеха коридора, водящ покрай прочутата „*Оранжева стая*"*). Ала сега свиреха игрива народна песен . . . Удари с крака приласяха в „*Оранжевата стая*". Веч не се смънявах! Те свиреха!! — Старите ветерани от разтурилия се миналогодишен *Шестокласен оркестър*, който в кжсо време успя да спечели симпатиите на всички ни при двете училища, като че ли пак го бяха възобновили.

Отворих вратата и влезох. Бурни викове ме посрещнаха. Появяването ми между тях ги очуди, тъй като няколко дни веч имаше, откак не посещавах никакви уроци.

Разположени в кръг, около три триножника, бяха петте обитатели на „*Оранжевата стая.*" С цигулки в ръка бяха всички те! И свиреха! И лееха се игриви звуци под тяхните лъкове, въпреки, че цигулката на един от тях имаше само една струна, а лъка на другия беше почти без косми. Любопитни ученици още при първия звук бяха успели да нахлуят в стаята и там да слушат и унасят се от свирящите „*Оранжеви*".

Изведнаж оркестъра спре и един от тях, който умееше по-добре да свири, обърна се към другите с тези думи:

— Знаете ли, да засвирим в чест на болния нещо по игриво, та и него да повлияем; да поскача малко.

—Хайде! Чорбаджийската от Шопен— обади се един от тях.

За момент всичко утихна. . . . И пак се раздадоха звуци, леящи се под лъковете на вещите свирачи. . .

Постепено тропането с крака се усилваше, докато най-после няколко от присъствуващите подадоха ръце един на друг и . . . зави се хоро. . . . и тропане, музика, викове от време на време . . . всичко се сливаше и далеч отпъждаше насъбралите се по прозорците математически формули и натрупалата се пред вратата плеяда от исторически дати, цифри и сухи химични имена. . . .

И всред всичко това раздаде се позлат камбанен звън. . . . Беше веч време за почване на учебните занятия. . . .

Но хорото не спираше. То все още продължаваше. Най-после водящия го отвори вратата и все така играейки, акомпанирани от биящата още камбана, всички се запътиха за „Общата стая", където прекарваме част от деня.

А аз с поглед отправен към тях, следих ги докато последния от тях отмина, наведох глава и с бавни крачки се запътих за там, където трябваше да стоя за няколко дни.

*) Стая намираща се на първи етаж на централното здание, заселявана от седмокласници. Наречена така от самите тях, понеже масата и столовете и тя са покрити с оранжева хартия.

Салюта

* * *

ЗИМЕН АКВАРЕЛ.

Целуват земята,
земята целуват
ефирните волни снежинки...

Вихрений Еол, кат безумен певец,
Опива, люлее в шеметен танец
ефирните волни снежинки...

Прегръщат се, целуват
И пак затанцуват
ефирните волни снежинки...

В сетно усилие,
падат в безсилие...
ефирните волни снежинки...

На сребро, от бисер-сълзи те стават
И тихичко с Еол се прощават...
ефирните волни снежинки...

НА ЕДНА ОСМОКЛАСНИЧКА.

На бъдещето странно гласа да слушам
аз нещо...
Днес още съм дете и порив луд
за песен
В душата ми вилней — сърце запей
И вечно в песен ти живей!

На бъдни дни мъглявий плащ да
дигам аз нещо...
Какво от туй, че там тълпят се дни
благати.
По-благати, от тия не ще са те,
сърце запей!

Запей сърце и с песен гръмка заглуши
риданието, що чуе се в света.
Година още — и твойта песен — уви
Не ще отлася моя свет — тоз сладък свет,
Детински свет, детински свет, о скрий
свет!

Тогаз таз песен, спомен тъжен ще да е
За миналото мое — изчезнало навеки . . .
Спомен тъжен — в тъжна есен . . .
Запей сърце, запей!

Аз чувам веч ревът на вълните
И вятъра как странно вей
Запей сърце, запей и тоя зов и тоя рев,
Ти в песен заглуши!

Brightened

ЗОРА.

Зората разгръща пурпурни скрижали
Над бледо обагрени, сънни води;
Зефири разнасят над урви заспали
Прохлада — и гаснат трептящи звезди.
Зората разгръща пурпурни скрижали.

Над смъртното ложе на нощ пребледняла
Се ражда в сумрака настъпващий ден,
Загиват вълшебно в покривката бяла
На леки мъгли — с аромат напоен —
Над смъртното ложе на нощ пребледняла.

И в моите предели зора зазорява;
Надежди изгряват над бъдещи дни,
Че време на радост за мене настава,
Блаженство ме лъха от всички страни.
И в моите предели зора зазорява.

Пред себе си виждам открехнати двери
И път към неземна любов и мечти;
Утеха душата ми там ще намери,
На там мисълта ми безспирно лети.
Пред себе си виждам открехнати двери.

В оазиса девствен на бленове сънни
Ще влезна, де вечна любов зеленей.
Пред свойта любима с любов ще пристъпя
И с радост ще дам аз сърцето си ней,
В оазиса девствен на бленове сънни.

Аз бродех самотен всред тихи печали,
В пустите глухи на черни тъми,
Но лъч на утеха ме в мрака погали;
За нея напустнах онези земи.
Аз бродех самотен всред тихи печали.

И в моите предели зора зазорява,
Че т. хо блаженство за мене изгрява.

G. Cleobule

Синът на Пирата

Слънцето клонеше към залез и вечерния здрач заплашваше земята с черната си мрежа. . . .

Далеч се долавяше лекия звън на монастирските камбани, който канеше забулените монахини на вечерно богослужение. . . Уморени работници и трудолюбиви селяни се връщаха в топлите си огнища, а нещастни просяци, облечени в дрипи, търсеха кътче, където да преклонят уморена глава. . .

Те търсеха . . . но нигде не намираха. . . . . .

Реката бе спокойна и мълчалива. До малкия мост стоеше с наведена глава над своята полусушена цигулка млад слепец, облечен в дрипи. Руси къдри покриваха високото му чело, както тръния венец главата на Изкупителя. Лицето му бе мрачно, бледо и поглед му неясен. Две червено кървави дири затваряха малката му уста, от където се показваха два реда сънни бисери. Двете му очи бяха дълбоко врезани и затворени за винаги. Той бе сляп. . . Лицето му бе потънало в тиха меланхолия и криеше някаква тайна за човешката скръб, голямо отвращение от земното—нетрайното и жажда за смъртта.

Слепеца свиреше. . . .

Той свиреше някаква тъжна мелодия и сладкия му глас, отгласяше лека пиратска песен. . .

„*Синът на Пирата*“ — тъй го викаха хората от малкото градче. Името му бе свързано с много легенди, но никой незнаеше кой бе този легендарен слепец, този цар с разбитата цигулка.

Той пееше. . . .

И песента му разказваше стара легенда за някакъв си морски пират, за земно щастие и за сладка смърт.

Той пееше. . .

Хиляди минаваха през малкия мост. Хиляди човеци — смъртни, суеверни хорица, слепи роби на живота, благородни дами, силни рицари с медни ризници, възседнали високи бяли коне, с дълги копия и остри сабли.

И всички мълком поглеждаха легендарния слепец — завареника на съдбата и пак отминаваха. . .

А младия момък все свиреше и пееше, старата и вечна легенда; легенда за минали дни, за щастие и земна нетрайна любов.

Той престана, издигна морна глава към небето, което бе покрито с малки огнени кандила; две сълзи паднаха от слепите му очи и той прошепна с тих задавен глас „*Крилато земно щастие*“ . . . . . .

И там до малкия мост винаги стоеше слабата фигура на легендарния слепец — *Синът на Пирата*. . . И никой не знаеше кой бе той. И никой не откри вечната тайна която криеха слепите му очи. . .

Всички се питаха кой бе той? Но никой не знаеше.

И той остана вечна и неразрешима загадка за жителите от това земно градче.

Но кой бе той?! . .

Синът на Пирата младия слепец, който със сълзи на очи повтаряше. „Крилато Земно Щастие“ . . .

Народния Театр

На 4 февруари Народния театр празднува 65 годишнината си от първото представление в България и 15 годишнината си от основаването му; от деня в който се положи камъка на свещената сграда, която краесше българската столица. Празденството се завърши с инцидент. Само една седмица по-късно и златата съдба вълна в огнени пламъци свещената сграда, която рухна и се сгромоляса на земята. Пламъци и дим величествено се издигаха и сме злобен смях се кикотеха над Дионисовия храм, който носеше просвета сред заспалите души.

Народния театр, това бе светият олтар, в който гореше пламъкът, затаен в душата на българина, който свободно се простираше и възпламеняваше всичко родно у него. Тук се дадоха произведенията на първите български драматични сили. Покрай хубавите, класически пиеси на чуждите автори, тук се насърдчиха родните заложби, които криеха нещо ценно, истинно, българско. *Иванко, Борислав, Пайло, Далила, Самодива, Кога боговете се смеят, Под старото небе, Валтер* и др., бяха поставени на сцената на тоя театр. Това бе великата и благородна цел, която се възлагаше на Народния Театр, чрез постепенно развитие на българската драма, когато вече напълно ще отговаря на хубавото — класическото, постепенно да замени пиесите на чуждите автора и така още по-добре да се популяризира родната драма.

Но съдбата завистлива, гнусно се нахвърли върх младото ни, крехко театрално дело и отне пеленте, в които отрастна българско театрално изкуство. Сградата, в която се възвишаше фара на това изкуство днес лежи в развалини.

Наистина щастливи бяхме, че имахме такъв великолепен храм, на изкуството, в който се играеше образцовото, възвишеното Щастливи бяхме, че тук имахме и почти най-добрите български актйори, които възвишаха и държеха на такава висота, фара на това изкуство. От тоя театър не един път сме излизали в екстаз от хубавото, което сме могли да видим и преживеем и не един път са се възхищавали чужденци. Един холандец е казал: „Аз съм бил в много западноевропейски театри, където има много по-хубава обстановка, но искреността, която се чувствува в играта на артистите е незаменима“. Нашите артисти бяха щастливи че можаха да дочакат това блаженно време, когато на мястото на някогашната дъсчена барака, се издигна тоя величествен храм, който по красота съперничеше на всички театри на Балканския полуостров.

Едно от потресающите събития, което наново разтърси българския народ, а особно учащата се младеж, е изгубването на Народния театр. Сред учащите се, които са запознати по-добре с тоя театр, това се почувствува като загуба на училищната сграда.

* * *

Но ние сме вече пред печалния факт, плод на немарливост. Какво ни предстои сега на нас учащата се младеж? Какво ще можем да направим ние? — Да, ето въпроса, който чака незабавен отговор.

Ние имаме голяма отговорност, както и всички други българи. Ние сме наследниците на тия, които въздигнаха тоя театр. Ние сме същите, които са ходили във тоя величествен храм.

Когато печалната вест за изгарянето на Народния Театр, се пръсна със светкавична бързина из цяла България, българския народ бе дълбоко опечален, а старите ветерани на тоя театр Сарафов и Огнянов са заплакали, поради голямото нещастие, което сполетя България и театралното дяло, сред тия бурни и мятежни времена. Голяма материална загуба, страшен удар за културата ни.

Днес, когато още едно нещастие ни сполетя, ще останем ли пасивни, ще гледаме ли кукумявка гнездо да сяне под срутените му стрехи и бухал зловещо да забуха? Ще останим ли пусто това свещено място, където прашните развалини безмълвно чакат, възстановяването на предишна слава и величие?!...

Paul Rowland

Английски език в A. S. B.

Всяки един, който е свързан с мжжкото училище сжзнава, че изучването на английски език е направило гигантски крачки в миналата година и половина. Това се дължи главно на позволението дадено от Министерството на Просветата да се преподават в английски език и други предмети. В съгласие с това позволение се преподават на английски език: география, история, хигиена, социология, философия и религия. Всички тези предмети преди две години се преподаваха на български. Увеличиха се същевременно и часовете по английски в начинающия клас от четири на дванадесет часа седмично. Такова силно наблягане на английски език не може да не даде резултати, и никой не може да откаже, че до известна степен такива са постигнати. За нещастие, обаче, има наклоност между някои да скръстят ръце и да се радват на тези резултати, без да мислят за по нататъшни подобрения. Английския отдел при Мжжкото училище, обаче, желае да каже че не е доволен от резултатите постигнати до сега. Той мисли, че са необходими още известни промени в нареждането на програмата и в методата на обучението, преди да се постигнат желаните резултати, които биха, отговаряли на времето и енергията, влагани до сега в изучването на английския език в нашето училище.

По отношение на целта на обучението по английски език в нашето училище, има две противоречиви теории, и с тази статия имам за цел да узная мнението на читателите на *Рилски шепот* — не само на ученици, а особено на свършивши, родители и приятели.

Тези две теории вкратце са;

1. Обучението по английски език в американските училища в Самоков има за цел да даде познания за *писмения* език на учениците, за да могат да се ползуват от английската литература в оригинала ѝ, да четат английски списания и книги върху научни и текущи предмети. Обучение по говоримия език, според тази теория, не трябва да се дава, защото а) то не допринася преко на главната цел пред вид — изучването на писмения език: б) учениците след като свършат курса в училището не ще имат нужда от говоримия език и в) даже ако се обучаваха учениците по говоримия език, те не ще го употребляват, защото малцина от учителския персонал говорят английски, при това и самите ученици нямат желание да говорят английски.

2. Друга теория е: целта на обучението по английски език в американските училища е да даде на учениците пълно познание на *целостния* английски език — *говорим и писмен*, така че свършилите тези училища да могат не само да четат английски книги и да се ползуват от английската литература, но да могат свободно да водят разговор на английски език било в странство, или тук в България когато се срещнат с английски-говорящи; да могат да заемат служби в кантори дето английски език се укаже необходим и да действуват като преводчици. Според тази теория, трябва да се обучат учениците в говоримия език, защото *а)* този е естествения път по който детето научава който и да е език — първо чрез ухото и тогава чрез окото; *б)* говоримия език е живия език; напише ли се, той става „мъртав." Но английският език не е от „мъртвите езици;" днес той се говори от повече хора в света отколкото кой да е друг език и бързо става *lingua franca* в международните сношения и конференции. *в)* Само обикновения ежедневен говорим език може да даде това твърде важно нещо—особения „вкус" на езика, или както се казва на английски the feel of the language,— това което германците наричат *Sehpachgefühl* а вие наричате *„усет."* Без придобиването на този *усет*, английски остава за винаги „чужд език" — нещо странно, искуствено и никога не усвоено. На тези, обаче, които усвоят първо говоримия език, английски скоро става като техен втори матерен език.

Тези са вкратце двете противоположни теории. Между тях не може да има ефикасен компромис. Ще обичам да чуя мнението на читателите на *Рилски шепот* по въпроса, да ли да се преподава само *писмения* или и *двата заедно* — говоримия и писмения.

☞ *Умоляват се тези абонати, чиито адреси са променени да съобщат това на администрацията ни, за да може вестника им да се праща на точния им адрес.*

КРАТКИ СВЕДЕНИЯ ЗА НАШИТЕ МИНАЛОГОДИШНИ СВЪРШИЛИ.

При А. Д. Г.

Софка Радева, Мери Семерджиева и Маргарита Цакова, са във Цариград и там под ръководството на Г-ца Андерсън следват за милосърдни сестри.

Катя Темистоклиева, е в Германия. За сега учи предимно немски език, за да може по-късно да следва Медицина.

Руска Вълчарова, е в педагогическия курс в София, където следва по Математика, за да може по-късно да реализира своята мечта — да стане учителка.

Калинка Константинова, тази година е секретарка при Дирекцията на Амер. Дев. Гимназия.

Гюша Атанасова, е учителка в с. Влахи (Мелнишко).

Доста Чорбова, за през тази година е при домашните си в Лъджене

Решка Лиячева, е във Виена—Австрия, където живее при родителите си и посещава домакински курсове.

Юрданка Попова, е в Цариград, студентка във „The School of Religion." В това училище се подготвят младежи и от двата пола, за Християнска дейност.

Зора Стамова, е при домашните си в Самоков.

Стефанка Николова, е също при домашните си в Самоков.

Райна Милева, е във София и живее при г. Марин, като сътрудничи на в-к „Зорница" и помага на г. Марин при издаването на вестника и разни брошури.

Евгения Кулева, е при домашните си в Самоков.

Флора Куюмджийска, е също при домашните си в Самоков.

Ангелина Щерева, е учителка (за сега не ни е известно точно къде).

Евдокия Константинова, е учителка в с. Кушевене (Раховско).

Централното здание на Девическото училище.

ХРОНИКА

— *Абонамента за странство за тази година на „РИЛСКИ ШЕПОТ" е 30 лева.*

— **На 28 м. м.** Мл. Хр. Д-ва при нашите училища устроиха общо събрание в „Общата стая" на A. S. B.

Една ученичка от името на Y. W. C. A. отправи към присъствующите апел за събиране помощи за руските студенти в Европа. След нея председателя на Y. M. C. A обрисува положението на някои от крайните квартали в града и с няколко примера представи още по-добре мизерното положение, в което се намират десетки семейства из тях. Най-накрая пусна се подписка между присъствующите за събиране помощи за подпомагане на бедните в града.

С.

— **По случай** 10-годишнината от Булаирските сражения, на 7 того след пладне, в присъствието на войскови части от тукашния гарнизон, голямо множество граждани и учащи се, на площада пред пощата има „вечерна заря". Бидоха четени имената на падналите войници при Булаир от Самоковско. След изпяването на няколко подходящи за случая песни от хора при Джрж. гимназия и след обикновените церемонии „зарята" биде закрита.

На другия ден в Артилерийските казарми има безплатна забава, устроена от войниците при гарнизона.

— **Както** миналата година има награди по английски език за учениците от IV кл., така и тая година ще има, за да се насърдчат начинаещите ученици в изучването на този език. Наградите ще бъдат три: I-ва награда — получаване една годишнина на едно от пет посочени американски списания; II-ра и III-та — английски книги, подходящи за ученици от IV кл. и ще се дадат на тези, които покажат най-добър успех по английски до Велик-ден.

— **Подета е** инициатива от „Ученическия Съвет", със съдействието на Дирекцията и някои учители, живущи в училището, за образуване в А. S. B. на пожарна команда.

В нейния състав ще влизат почти всеобщината ученици, като всеки ученик има определена длъжност. Тая пожарна команда ще има за цел да помага при пожар, не само в нашите училища, а също и в града, доколкото това е възможно.

Поръчани са вече някои от уредите, нужни за целта.

Надяваме се че не ще са напразно всички усилия полагани за образуването ѝ.

— **Ученици,** членове на „Спорт-Клуб", усилено работят в училищната ни дърводелница за приготвяне на някои приспособления, нужни за американската игра "Basket-ball".

Вероятно, когато времето се оправи, ще видим и тая игра, играна в двора на А. S. B. от ученици — спортисти.

— **На 26 януари,** в „Общата стая" на А. S. B. българския поет и писател К. Константинов държа сказка на тема: „Пророка на революцията". В едновременно говорене, той можа да запознае слушателството с руския пророк на революцията — Достоевски, но не пророк на сегашната материална революция, а на духовната революция, която може да преобразува ч о в е ш к и я дух! Неспокойния дух на Достоевски, който отхвърляше всяко нечовешко дело, божествения му гений, който проникна в най-тъмните гънки на човешката душа, където сбирането и отчаянието се крият, всичко това бе ясно представено от нашия млад поет К. Константинов.

На другия ден той държа още една сказка на тема: „Новата руска поезия" — поезията от Ал. Блок до днес.

— **На 3 того,** в „Общата стая" на А. S. B. нашата учителка г-ца Станоева държа сказка: „Впечатления от Рим". Почти всичко, което крие тоя стар и легендарен град, се представи пред нас, учащите се при Американските Гимназии. Говорителката се спре изключително на старите неща, намиращи се в тоя град.

— **На 6 того** г-ца Берд, по повод впечатленията си от женската международна конференция за мир в Хага, държа пред учащите се при Амерк. Гимназии сказка, в която със силни думи апелира за международен мир и отхвърля най-страшния бич — войната.

— **За членове** на „Ученическия Съвет" през втората половина от тая учебна година са избрани: Иосифов Хаим (от VIII кл.), Ванков Лазар и Карайтиди Трасивул (VII кл.), Добровски Иван (VI кл.), Димитров Иван (V кл.), Алкалай Изидор (IV кл.) и Кременлиев Александр (от прогимназията).

— **На 29 м. м.** „Boy-Scout" организация устрои излет до Чам-Кория. Вечерта те са прекарали в тамошната американска вила, а се завърнаха на другия ден, към пладне.

— **На другия ден,** 30 с. м. група ученици, членове на „Спорт-Клуб", направиха екскурзия с маршрут Самоков—Чам-Кория—с. Бели-Искър и обратно. С тях имаше и няколко по-леки шейни, с които са се спущали из по-наведените места по пътя от Чам-Кория към с. Бели Искър.

Въобще всички, въпреки че имаше доста сняг, се върнаха бодри и доволни от направената екскурзия.

— **На 10 т. м.**, ученички, членки на Младеж. Християнско Д-во при Амер. Дев. Гимназия, в „Общата стая" на А. S. B дадоха вечерника с извънредно интересна програма. „Факела на културата", който непрестанно броди ни заспалите души и със светлия си блесък осветлява тъмнината, хвърлена от булото на невежеството, биде представен на нашата малка сцена. Най-разнообразни сцени из живота на човечеството, бяха тяхната програма. Сенеро американските индийци, древните египтяни (тук имаше и специални рисунки обелиски, които ярко напомняха за старата египетска култура) гръко-римляните, средновековните трубадури, българския народ под робството, Възраждането и най-после сегашните цивилизовани хора, хора на изобретенията, биха представени от членките на горното д-во.

Нашите поздравления на всички участвующи, които с такова голямо усърдие изнесоха тая първа по рода си вечеринка от всички други, дадени до сега през тази учебна година на нашата сцена.

На 16 т. м. в „Общата стая" на Дев. училище, музикалния клас на г-жа Димчевска има упражнение, на което бяха поканени и учениците от VII и VIII класове от А. S. B. Всички момичета от тоя клас, колкото и малко да са взимали уроци, свириха.

КНИЖНИНА

Получиха се в редакцията:

"Samokov News" — брой 2, периодично списание, издавано от американци, свързани с нашите училища. Печати се на английски и има за цел да запознае интересуващите се за нашите училища в Америка с тях и да обърне вниманието на други към тях.

Препоръчваме го на всички, които знаят Английски.

„Млада България" — антология, под редакцията на Иван Радославов. Издание на книгоиздателство „Хиперион".

В тази антология са застъпени следните 14 български поети: Теодор Траянов, Трифон Кунев, Людмил Стоянов, Николай Лилиев, Емануил П. Димитров, Димчо Дебелянов, Иван Грозев, Христо Ясенов, Николай Райнов, Иван х. Христов, Коста Тодоров, Иван Мирчев, Йордан Стратиев и Йордан Бакал в—Стубел, като са поместени произведения из между най-добрите им.

Цена 40 лева. Адреса на книгоиздателството е: Витошка, 38 — София.

Печатница при Американските Гимназии — САМОКОВ.